

Tomasz Płonka, Andrzej Wiśniewski

Głogówek, st. 32, gm. loco, woj. opolskie, AZP 96-36/57

Informator Archeologiczny : badania 31, 23-24

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ska, rowy fundamentowe długich domów i obiekty o nieokreślonej funkcji. Najstarsze chronologicznie były budowle trapezowate. Pierwszy długi dom (dom I) odsłonięty w całości miał długość 39,5 m, maksymalną szerokość w części południowej 7,75 m i minimalną szerokość w części północnej 4,9 m. Ukierunkowany był z północnego zachodu na południowy wschód, z wejściem usytuowanym w szerszym zakończeniu, od strony południowej, gdzie znajdowały się dwie ścianki poprzeczne. Na przedłużeniu ścian bocznych widniały krótkie odcinki zakończeń konstrukcji: jeden od zachodu i trzy od wschodu („wiatrołapy”?). Obiekt badany był metodą lustrzankową pięciometrowymi odcinkami. Analiza planów i profili wykazała, że ściany domu zbudowane były z belek o średnicy około 15-20 cm, ustawionych naprzemiennie pionowo w dwóch szeregach w rowkach fundamentowych. Między belkami znajdowały się pale i drażki o mniejszych średnicach. W rowach fundamentowych znaleziono kilka fragmentów naczyń glinianych o ornamentyce i cechach technologicznych charakterystycznych dla grupy brzesko-kujawskiej cyklu lendzielsko-polgarskiego. Obiektów gospodarczych trapezowatej budowli naziemnej nie odkryto, a drugi długi dom (odsłonięty fragment około 15 m długości), przebadany będzie w całości w następnym sezonie wykopaliskowym. Młodsze chronologicznie obiekty to pozostałości obiektów osadnictwa łuzycznego — głównie jamy zasobowe, palenisko i kilka dołków posłupowych, będących fragmentami budowli naziemnej. Materiał zabytkowy z tych obiektów stanowiły fragmenty ceramiki, kości zwierzęcych, polepy glinianej, krzemienie oraz dwustronne szydełko kościane i fragment glinianego ciężarka tkackiego. Warstwa kulturowa, związana z osadnictwem łuzycznym, widoczna była tylko w południowo-zachodnim narożniku wykopu, co pozwala wyznaczyć północną granicę zwartego osadnictwa tej kultury. Większość obiektów związanych z najmłodszym osadnictwem z okresu wpływów rzymskich to pozostałości dołków posłupowych (157). Obiekty nr 44, 45, 141, 151 i 169 tworzą prostokąt o wymiarach około 3,5 x 4,5 m, w którego zachodniej części widoczny był intensywnie pomarańczowy, trójkątny zarys spieczonej gliny grubości 10 cm. Jest to prawdopodobnie pozostałość klepiska spalonej w tej części chaty, na co wskazuje popiół znaleziony w wypełnisku dołów posłupowych, znajdujących się obok polepy. Pozostałych obiektów tego typu na tym etapie badań nie można jeszcze łączyć w konkretne budowle. Innymi obiektami będącymi pozostałościami budownictwa mieszkalnego są obiekty 25 i 26 — półziemianki. Oba usytuowane były wewnątrz zarysów długich domów i początkowo wiązano je z tymi budowlami. Miały one regularne, prawie prostokątne zarysy i podobne, płaskodenne przekroje. W obiekcie 25, w południowo-wschodnim narożniku mieściła się okrągła jama o płaskim dnie, schodząca do 60 cm poniżej dna obiektu (piwniczka?). Materiał zabytkowy z obu obiektów to głównie fragmenty ceramiki, kości zwierzęcych i polepy glinianej. Ponadto w obiekcie 25 znaleziono fragment kolca (szpili ?) z brązu i kawałki żużla. Wiązać je można z odkrytymi w północnej części wykopu pozostałościami dwóch dymarek (obiekty 37 i 40). Pozostałe obiekty z okresu wpływów rzymskich to jamy zasobowe, palenisko i obiekty o nieokreślonej funkcji. Materiał zabytkowy z tych obiektów stanowiły fragmenty ceramiki, kości zwierzęcych, polepy glinianej z odciskami konstrukcji drewnianych, krzemienie i dwa przęśliki. Większość obiektów odkrytych w wykopie znajdowała się bezpośrednio pod warstwą humusu, a ślady orki widoczne były do głębokości 40 cm od powierzchni ziemi. Proces niszczenia orką widoczny był zwłaszcza w północnej części wykopu, gdzie został rozorany fragment rowu fundamentowego długiego domu oraz, niemal całkowicie rozwleczone przez orkę, kamienne palenisko (ob. 38) i dwie dymarki z okresu wpływów rzymskich. Konieczne jest rozpoznanie osadnictwa z poszczególnych faz w możliwie największym zakresie, gdyż przy tak intensywnej gospodarce rolnej ślady te mogą ulec całkowitemu zniszczeniu w ciągu kilku lat.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Państwowym Muzeum Archeologicznym, Oddział w Biskupinie.

Badania będą kontynuowane.

GŁOGÓWEK, st. 32, gm. loco, woj. opolskie, AZP 96-36/57

- ślady osadnictwa środkowopaleolitycznego
- osada kultury ceramiki wstęgowej kłutej (neolit)

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- osada średniowieczna (XV/XVI w.)
- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w październiku przez mgr. mgr. Tomasza Płonkę i Andrzeja Wiśniewskiego (Katedra Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 122 m².

W ramach badań wykonano 5 wykopów. Po ściągnięciu humusu eksplorowano warstwę wymywania aż do stropu glin morenowych. W południowo-zachodnim narożniku wykopu I/97 wykonano szurf (2m x 2m) w celu rozpoznania podłoża geologicznego stanowiska.

Stanowisko 32 zlokalizowane jest w strefie północnej krawędzi Płaskowyżu Głubczyckiego. Jego teren znajduje się na powierzchni lekko nachylonej ku osi doliny Osobłogi. W podłożu występują gliny bazalne zlodowacenia Odry, przykryte warstwą utworów stokowych pochodzących z rozmywania osadów lodowcowych. W stropie nawarstwień występuje gleba z poziomem próchniczym sięgającym średnio 0,3 - 0,35 m.

W trakcie badań stwierdzono znaczne zniszczenie stanowiska, spowodowane przemysłowym użytkowaniem tego terenu w okresie przedwojennym oraz głęboką orką. W skutek tych czynników destrukcji uległy prawdopodobnie obiekty ziemne oraz ewentualna warstwa kulturowa. Przypuszczenie to potwierdza liczny materiał kulturowy odkryty w humusie i na poziomie wymywania gleby współczesnej. Jedynie w wykopie II/97 odkryto zniszczone dolne partie 3 obiektów nieruchomych: dwa negatywy po słupach i jeden nieokreślony. Materiał kulturowy pozyskany z obiektów pozwala je datować na czasy nowożytność. Zabytki ruchome uzyskane z nawarstwień glebowych: wyroby krzemienne, fragmenty naczyń wskazują na kilkukrotne zasiedlenie stanowiska: w neolicie (kultura ceramiki wstęgowej kłutej, kultura pucharów lejkowatych), epoce brązu (kultura łużycka) oraz w późnym średniowieczu (XV-XVI w.).

Zarówno brak skupień, jak i współwystępowanie różnokulturowych zabytków w tych samych warstwach lub obiektach wskazuje na to, że badane stanowisko zostało silnie zniszczone.

Materiały i dokumentacja złożono w Muzeum Śląska Opolskiego.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Śląskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane w miarę potrzeb.

GNOJNO, st. 4, gm. loco, woj. kieleckie, AZP 91-65/11

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 9 września do 4 października przez mgr. Marka Nowaka (Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 50 m².

Sytuacja stratygraficzna na wszystkich wykopach była taka sama. Poniżej warstwy ziemi ornej o miąższości około 25-30 cm zalegała szaroczarna warstwa piaszczysta, w przybliżeniu do poziomu 50-60 cm. Poniżej, do poziomu około 100 cm, wystąpił jasnożółty piasek. Na tym poziomie zarysowała się ostra granica z gliniastym utworem zlodowacenia Sanu lub Nidy. Jest to typowy profil szarej gleby leśnej. Nieduża ilość materiałów średniowiecznych i kultury pucharów lejkowatych wystąpiła w warstwie ornej. W warstwie szaroczarnej wystąpiły natomiast duże ilości ceramiki i zabytków krzemienianych kultury pucharów lejkowatych. To samo zjawisko miało miejsce w warstwie jasnożółtego piasku, ale nie do samej granicy z gliną lodowcową, lecz do poziomu około 90 cm. Obok zabytków neolitycznych znaleziono w tych warstwach (aż do wspomnianego poziomu 90 cm) nieliczne skrupy kultury łużyckiej (?) i przeworskiej (toczonej). Z kulturą pucharów lejkowatych związane były prawdopodobnie 4 nieckowate w profilu, niewielkie obiekty, wkopane w szaroczarną warstwę, a także w jasny piasek (do 90 cm). Zawierały one małą ilość materiałów zabytkowych. Na jednym z odcinków w warstwę szaroczarną wkopane były 3 duże obiekty, w profilu nieckowate, o wypełniskach intensyw-